

Působnost Lucifera a Ahrimana a ochrana před ní

Rudolf Steiner

Kristiania (Oslo), 6. října 1913

Zápis A:

Tím, čeho chceme všichni dosáhnout, je vstup do duchovního světa. Všichni před sebou vidíme - nebo alespoň tušíme - bránu s prahem; abychom jí dosáhli, jsou nám dávana jistá cvičení. Přesto je cesta obtížná, plná překážek. Vede mořem smutku a je třeba mnoho trpělivosti, aby člověk na této cestě neumdlel.

Kdo vytváří tyto překážky? Zaprvé naše vlastní přirozenost, za- druhé se nám pak snaží klást do cesty překážky Lucifer a Ahriman.

Oba mají svou působnost na Zemi, působnost, která by mohla vést k dobrému, kdyby se omezili na to, co mají činit, totiž žít v působeních smyslového světa. Oni se však nespokojí tím, že by zůstávali v duchovní říši, do níž patří, a jen svá působení sesílali na fyzickou pláň, nýbrž chtějí na Zemi vládnout i svým vědomím Já. Víme, že člověk svého vědomí Já dosahuje na Zemi, angeloí ho dosahují v elementárním světě a archangeloí v astrálním světě. Lucifer a Ahriman chtějí tedy vnikat do lidského vědomí Já.

Ahriman je pánem smrti, jak je podmíněna přirozeností člověka. V kameni není život, kámen náleží jemu. Ahriman by však chtěl svou moc rozšířit i na to, co prochází branou smrti, co náleží duchovnímu světu. Proto dnešním lidem, materialistům a monistům, vštěpuje lež, že neexistuje věčnost, že duše je obsažena ve fyzickém těle a s tímto tělem končí. Ahriman má přístup k lidem, protože mají strach. Je-li to jen normální strach, k jehož poznání se člověk snadno probojuje, tak to ještě jde; zlé to je ovšem v případě, že tento strach dřímá v hloubi podvědomí. Takový člověk propadá Ahrimanovi. Tento strach mají všichni přívrženci materialistické vědy - jakkoli by tomu nevěřili, kdyby jim to člověk řekl - vůbec všichni lidé nemající vztah k duchovnímu světu.

Goethe nechává Mefistu zcela správně říci:

Ďábla se banda stěží naděje, i kdyby s ní už k peklu pádil.

Běžte jen do laboratoře, kde pracuje mnoho lidí; uvidíte, jak silně jsou jejich éterná těla impregnována Ahrimanem. Jasnozřivý člověk v nich totiž vidí přesně tytéž formy, které vidí také v éter- ním těle člověka, jež je naplněno strachem. Prochází-li člověk místností, v níž se nachází zrcadlo, spatří svůj obraz, který tu však může být jen proto, že tu je ten člověk samotný. Tak je i na Zemi jen jeho zrcadlový obraz; Ahriman se mu však snaží vštípit myšlenku, že to je skutečnost.

Jakým způsobem se lze před Ahrimanem chránit? Tak, že je člověk spokojený s tím, co mu je přisouzeno:

*Raduj se z toho, co je ti dáno;
postrádej rád, co není ti přáno!*

Pak na nás Ahriman nemůže. Člověk nemá nemít žádná přání, nemá být asketa, který prchá před světem, ale ani [jen] plný radosti, nýbrž má udržovat rovnováhu mezi obojím; to dává esoterikovi to pravé naladění.

I Lucifer by mohl působit mnoho dobrého, kdyby se omezil na svou oblast a vedl lidi k vědomí Já. Lucifer stojí za veškerým uměním, za pravou svobodnou vědou. Svádí však člověka k přehnanému sebevědomí, k přeceňování sebe sama.

Uvedu příklad. Představme si umělce, který tvoří sochu. Dokud má být napodobením, je všechno v pořádku. Jestliže však chce být sám stvořitelem, sám Bohem, kdyby například požadoval, aby socha chodila - rozláme ji a bude si namlouvat, že chodí - pak za tím stojí Lucifer.

V naturalisticko-realistických dramatech, která dnes lidé tvoří, působí Lucifer. Lucifer kráčí po jevišti. Ještě před sto lety mohl Schiller vložit svému *Tellovi* do úst slova, jaká nikdy žádný člověk nevyslovil. Pro něj zkratka bylo umění, jak nejednou pravil, darem nebes. Dnes takový Gerhard Hauptmann dokáže v *Tellovi* vyškrtat všechno, co se nesnese s jeho realistickými názory.

Jediným prostředkem, který máme na obranu proti Luciferovi, je nejhlubší pokora a sebeskromnost.

Kolik lidí si jen, když se večer ohlížejí za tím, co přes den vykonali, řekne, že to byli bohové, kdo vedl jejich konání a jednání! Většina si myslí, že mohou být hrdí na to, co sami vykonali. Živíme-li v sobě ducha pokory a skromnosti, chráníme se před Luciferem. Rozvíjíme-li v sobě, ve svém nitru spokojenost, pak na nás nemůže Ahriman.

Ze zápisu B:

[Na pasáž o Ahrimanovi zde ještě navazuje následující text:] Každá bytost má svůj svět, v němž musí prožívat své Já.

Anděl zahaluje svou tvář před vývojem člověka. Andělé prožívají své Já v elementárním světě. Archandělé prožívají své Já v astrálním světě, jejich působení však sahá až do fyzického světa. Krev symbolizuje Já člověka. Kdo nemůže vidět u sebe nebo u druhých krev, ten nedokáže snést své Já; tento člověk nedokáže snést dokonce ani symbol, ani výraz svého Já; dotyčný padne do mdlob, vidí-li krev. Zná člověk své Já? Ne, člověk dnes ještě vůbec nedokáže své Já snést. Člověk se omamuje a nechce tím projít. Nechce poznat své Já. Když v imaginaci prožíváme růžový kříž, musíme se ho naučit číst, nesmíme zůstat stát u obrazu, u černého dřeva kříže; patří k němu okultní slovo. Díváme-li se na modrou barvu, vyplňující prostor, musíme si říci: Za touto modrou se něco skrývá. Možná pronikneme skrz a zjeví se nám anděl. Můžeme také říci, že

za modrou se skrývá červená a za ní vášeň; musíme proniknout skrz a zjeví se nám d'ábel (poukaz na Lucifera v *Probuzení duší*, scéna v devachanu, půlnoc světů; oděn již jen jako červený pruh). Éterné tělo člověka není ve všech zemích stejně velké. Éterné tělo je větší a větší, čím dál člověk jede z Berlína na sever, a menší a menší, čím dál jede na jih, a menší a menší, čím dál jede na východ.

GA 266/III